

Interrogatio de absente utrum vivat vel ne - Otázka¹ týkající se pohřešované osoby, zda je naživu či nikoli

V německé aukci² firmy *Reiss & Sohn* jsem koupil rukopis z poloviny 16. století, který se týká horárního horoskopu. Je psán latinsky.

Datum položení otázky: 18. května 1330, 10:10 (LAT), Paříž.

Horoskop pochází z *Komentáře Jana Saského k Úvodu do astrologie od Alcabitia*.

Jan Saský neboli *Jan Dank* či *Danck* (14. století) byl německý astronom a astrolog, který po většinu své kariéry, od roku 1327 do roku 1355, učil na Pařížské univerzitě.

Pravděpodobně napsal komentář k *Liber Introductorius ad Magisterium Idiciorum Astrorum*, který napsal *al-Qabisi (Alcabitius)*, arabský učenec z konce 10. století. Komentář *Jana Saského* k tomuto pojednání se dochoval v mnoha rukopisech, několika prvotiscích a starých tiscích, z nichž nejnovější pochází z poloviny 16. století. Mezi jeho další příspěvky patřil komentář k *Alcabitiovu Úvodu do umění astrologie*.

Horární horoskop je reprodukován níže, a pochází z komentáře in *Alcabitius, Liber isagogicus seu Introductorium et Commentum Johannis de Saxonia*, Benátky, E. Ratdolt, 1485, fol. ii5. Paris, BnF, Res. V. 1325.

Výklad, vč. latinských překladů je pořízen z dizertace z roku 2018 s názvem „*THE MAKING OF AN ASTROLOGER IN FIFTEENTH-CENTURY FRANCE THE NOTEBOOKS OF S. BELLE: LISBON, MS 1711 AND PARIS, NAL 398*“, jejímž autorem je HELENA CRISTINA FERREIRA AVELAR DE CARVALHO.³

Jan Saský si ve svém *Komentáři* dovolí uvést čtenáři příklad ze své osobní praxe horární astrologie: týká se otázky, kterou mu položil homosexuální muž (?),⁴ týkající se zmizení určité osoby, aby zjistil, zda je stále naživu, či nikoli.

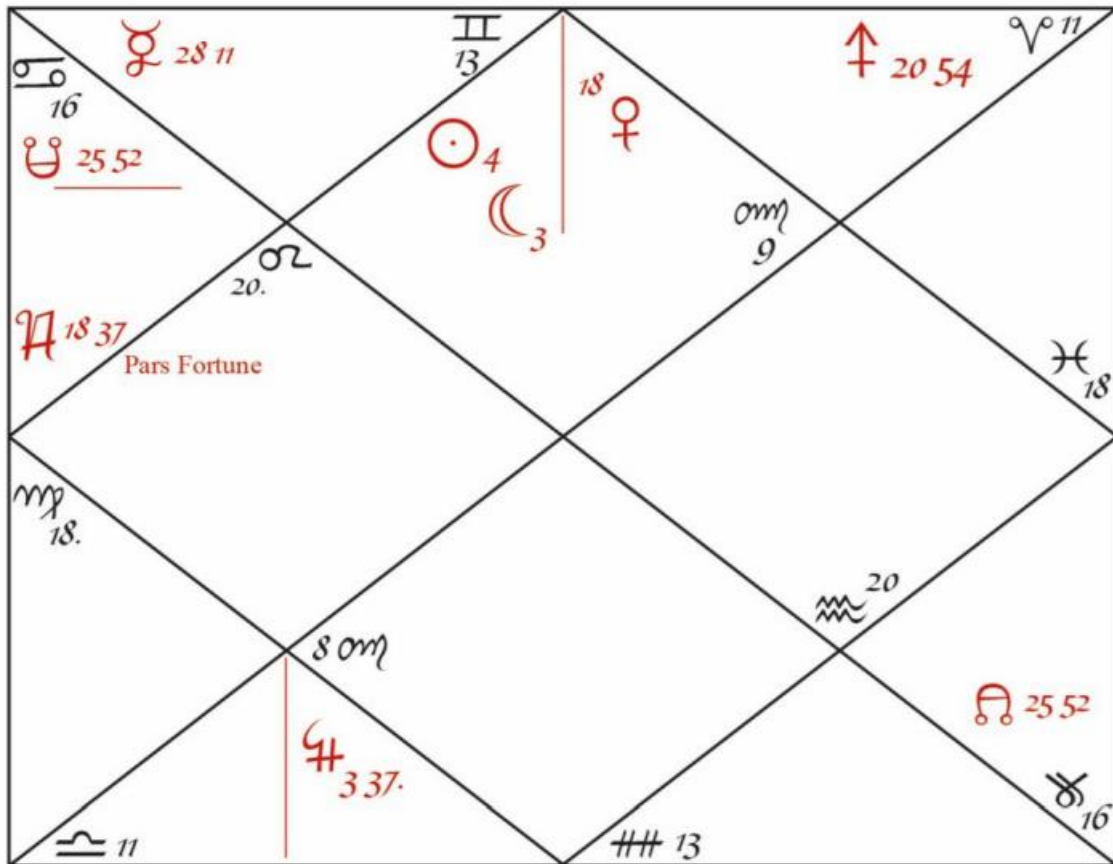
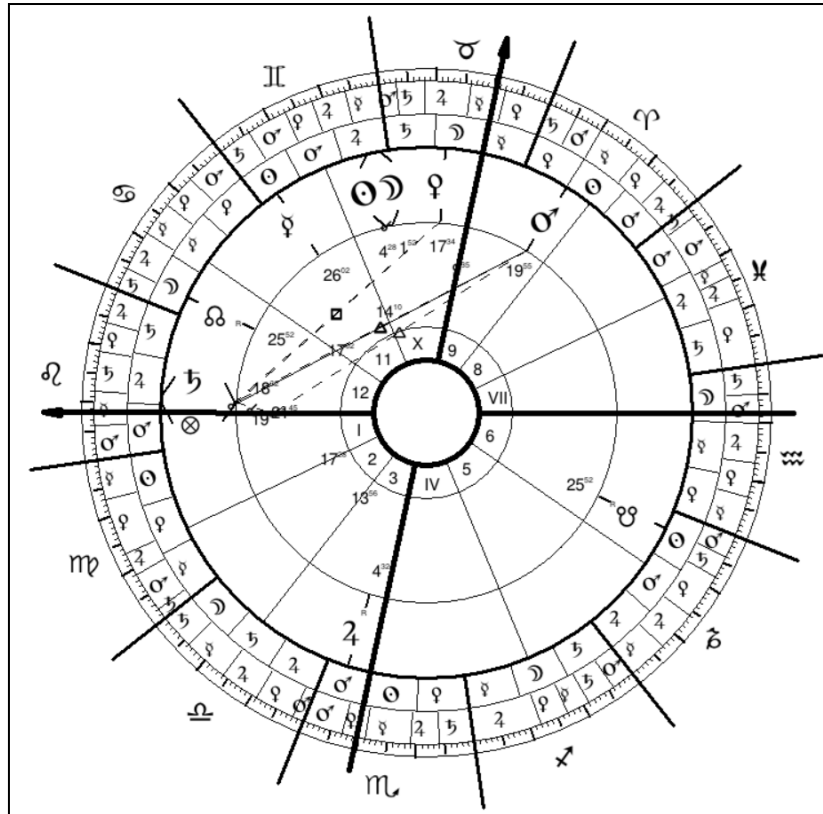
¹ Doslova „Výslech“.

² https://www.reiss-sohn.de/en/lots/9454-A185-209/?fbclid=IwY2xjawMeXUFleHRuA2FlbQlxMQBicmlkETAxN3dRZ1FHWjhIT2g5RndzAR6IDI_ifCvolmIjo6Z0VDilQux39_1GcsIVQFJtOYSPkTwxc1Lr9_LzbbjmWw_aem_08-kzSDiqJJ8HEnxnfZfiQ

³ <https://sas-space.sas.ac.uk/9460/1/Helena%20Avelar%20de%20Carvalho%20-Warburg-PhD%20Thesis.pdf>

⁴ Na to se naráží in Jean-Patrice Boudet: *Entre science et nigromance. Astrologie, divination et magie dans l'Occident médiéval (XIIe-XVe siècle). Chapitre VI. La promotion socioculturelle et politique de l'astrologie à la fin du Moyen Âge*. S. 283-349.

memoria quia exaltatione et triplicitate. aspecti ad locum
eius in figura et qualitate se haberet ad ascendens
et ad dominum ascendens et ad lunam et in uenij
eam aspiciete ascendens aspectu quarto et saturnum
ibidem existete eodem aspectu propter quod magis dubitauit
& uita. Deinde aspecti ad lunam et in uenij eam op-
pressam subradijs solis hoc fuit unum signum mortis.
In uenij etiam luna separata auertere eunte ad iusti-
tione dominij ascendens et transfudit natura
dominij domus mortis ad dominum ascendens.
Hoc fuit certius signum mortis. ex his collegi quod
quod homo ille pro quo facta fuit questio cet
mortuus: inuentus est ita. Et quia saturnus
existens in ascendens fuit dominus septime dome
significator uxoris illius pro quo facta fuit questio:
et uenus significatrix mortis aspexit eum
significabat hoc quod forte interfecit commiserat
fornicatione cum uxore illius pro quo facta fuit questio.

Horoskop ve výstupu programu Morinus a přepis horoskopu z dizertace

⁵První otázka se týká nepřítomné osoby:

„Někdo se ptal ohledně jisté nepřítomné [osoby], zda je naživu, či mrtvá. Ascendent otázky byl 20 st. Lva.“

(Quidam quesivit de quodam absente utrum esset vivus vel mortuus. Et fuit ascendens questionis 20 gradus Leonis.)

Hodnocení se řídí tradičním procesem posuzování dotazů: identifikace signifikátorů, vyhodnocení jejich stavu a poté samotná odpověď. První krok určuje, které planety představují osobu, na kterou byla otázka položena, jinými slovy, které planety jsou signifikátory tazatele:

„Prozkoumal jsem tuto otázku a přiřadil jsem Ascendent, jeho vládce a Měsíc pohřešované osobě, protože otázka byla položena vůči ní.“

(Aspexi in hac questione et dedi ascendens et eius dominum et Lunam absenti quoniam questio pro eo facta fuit.)

Obvykle je Ascendent přiřazen osobě, která otázku klade, ale v tomto případě otázku položila zúčastněná strana jménem pohřešované osoby. Pokud jde o Měsíc, ten je vždy brán jako ksignifikátor zkoumané situace. Na první pohled se zdá, že horoskop nabízí pozitivní odpověď:

„Nalezl jsem vládce Ascendentu ve Středu nebe, a proto se na první pohled zdá, že bude žít a bude prosperovat.“

(Et inveni dominum ascendentis in Medio Celi propter quod videtur prima facie quod viveret et esset in prosperitate.)

Vládce Ascendentu v tomto horoskopu je Slunce, které je umístěno na 4° Blíženců v desátém domě. Vzhledem k tomu, že je Slunce úhlové a v mužském znamení, je dostatečně silné, aby pro dotyčnou osobu označovalo život a prosperitu. Úsudek se však neomezuje na první dojem, musí se zvážit všechny relevantní faktory. V tomto případě jsou ostatní faktory dostatečně silné, aby předběžný úsudek pozměnily:

⁵ DE CARVALHO; s. 39-42).

„Ale protože jsem objevil Saturna v Ascendentu, blízko úhlu, o dva stupně níže, můžete pochybovat o jeho životě, zejména proto, že na tomto místě poškodil Los Štěstí.“

(Sed quia inveni Saturnum in angulo ascendentis prope angulum inferius duos gradus dubitaris de vita illius specialiter quia ibidem infortunavit partem fortune.)

Saturn je škůdcem, a jeho umístění v Ascendentu – nejdůležitějším úhlu v horoskopu – je dostatečně silné, aby působilo proti dobrému svědectví naznačenému vládcem Ascendentu. Saturn je navíc také v konjunkci s Losem Štěstí, čímž ho poškozuje a tím ho zbavuje všech jeho obvyklých vlastností bohatství a štěstí. Odkaz na Saturna „blízko úhlu, dva stupně pod ním“ je narážkou na pravidlo pěti stupňů. V tomto případě je Saturn umístěn na 18°37' Lva, méně než pět stupňů od Ascendentu, který je na 20° téhož znamení; toto pravidlo určuje, že Saturn je dostatečně blízko Ascendentu, aby ho ovlivnil. Astrolog poté vyhledá vládce osmého domu, domu smrti, aby zjistil, zda poškozuje některého ze signifikátorů dotyčné osoby:

„Pak jsem se podíval na vládce domu smrti a zjistil jsem, že Venuše je silnější v domě smrti blízko Měsíce, protože má mnoho svědectví.“

(Deinde aspexi ad dominum domus mortis et inveni Venerem fortiolem in domo mortis propter plura testimonia.)

V tomto horoskopu začíná osmý dům na 18° Ryb; vládcem Ryb je Jupiter – a přesto je to Venuše, nikoli Jupiter, kdo je vybrán jako signifikátor smrti. Je to pravděpodobně proto, že Venuše je almutenem 18° Ryb. Má „mnoho svědectví“, protože vládne Rybám jak exaltací, tak triplicitou, a je tedy silnější než Jupiter, vládce znamení. Venuše navíc úzce aspektuje Ascendent kvadraturou, a Jupiter k němu nemá žádný aspekt. V tomto případě bere specifický význam planety před jejím přirozeným významem lásky a krásy. Pokud bychom ji posuzovali podle tohoto přirozeného významu, byla by Venuše dobrodějem, ale v této konfiguraci získává negativní význam na základě vládcovství nad domem smrti. Tuto myšlenku posilují tři další znamení smrti:

„Podíval jsem se na jeho⁶ místo v horoskopu a na to, jak je umístěn vzhledem k Ascendentu, k vládci Ascendentu a k Měsíci, a zjistil jsem, že je v aspektu k Ascendentu kvadraturou, a že tam byl Saturn, který se od stejného aspektu separoval, kvůli čemuž jsem o životě ještě více pochyboval. Poté jsem se podíval na Měsíc a zjistil jsem, že je v aspektu k Ascendentu kvadraturou, a protože byl v opozici vůči paprskům Slunce, je to druhé znamení smrti. Také jsem zjistil, že Měsíc je v separaci od Venuše a pohybuje se směrem ke konjunkci s vládcem Ascendentu, čímž přenáší povahu vládce domu smrti na vládce Ascendentu; to bylo třetí znamení smrti.“

(Et aspexi ad locum eius in figura et qualiter se haberet ad Ascendens et ad dominum Ascendentis et ad lunam, et inveni eam aspicientem ascendens aspectu 4° et Saturnum ibidem exeuntem eodem aspectu propter quod magis dubitavi de vita. Deinde aspexi ad Lunam et inveni eam aspicientem ascendens aspectu 4° et quia erat opposita subradiis Solis hoc fuit unum signum mortis. Inveni etiam Lunam separatam a Venere et euntem ad coniunctionem domini Ascendentis transferendo naturam domini domus mortis ad dominum Ascendentis, hoc fuit tertium signum mortis.)

Měsíc, který působí jako přenašeč, přenáší světlo z Venuše (vládce osmého domu smrti) na Slunce (vládce Ascendentu – pohřešovaného), a tak přináší smrt pohřešovanému. Vzhledem k těmto konfiguracím je astrologův úsudek jasně negativní:

„A z toho jsem odvodil, že muž, na kterého byla položena otázka, byl skutečně mrtvý.“

(Et ex hiis collegi quod homo ille pro quo facta fuit questio erat mortuus.)

To však není konec úsudku. Když se zdálo, že je vše vyřešeno, objevuje se nečekané objevení:

„A protože Saturn, umístěný na Ascendentu, byl vládcem sedmého domu, signifikátorem manželky toho, na koho byla otázka položena, a Venuše, signifikátorka smrti, ho [Ascendent] aspektovala kvadraturou, špatným aspektem, znamenalo to, že vrah se možná dopustil smilstva s manželkou toho, pro koho byla otázka položena atd.“

⁶ hovoří o signifikátoru.

(Et quia Saturnus existens in Ascendente fuit dominus 7e domus significator uxoris illius pro quo facta fuerat questio, et Venus significatrix mortis aspexit eum 4° et maligno aspectu significabat forte interfectorem qui considerat fornicationem cum uxore illius pro quo facta fuit questio.)

Aspekt mezi Saturnem a Venuší tedy vyvolává podezření na nelegitimní vztah mezi manželkou pohřešovaného muže a jeho údajným vrahem. Tento závěr, založený pouze na jednom aspektu, se jeví jako poněkud nezodpovědný, protože cizoložství bylo velmi závažným obviněním.